

TAKAISIN KOTIIN

(Mukaillen suomennettu)

Neljatoista pitkää vuotta oli kulu-
nut siitä kun lähdin rakkaasta koti-
maastani, Puolasta, tänne vapaaseen
maahan. En voi kieltää, että mo-
nasti olin tuntenut pettyneni sen
kuvitellun vapauden suhteen, jota
täällä luulin löytäväni. Kun vihdoinkin
sota päättyi ja liikenne alkoi Euro-
paan, aloin järjestämään takaisin ko-
tiin paluuta. Nyt oli passi povella-
ni, matka-arkkuni oli jo valmiiksi
pakattuna ja omaisilleni ostamat lah-
jat huolellisesti sinne laitettuna. Mi-
nä olin siis vihdoinkin lähdössä ta-
kaisin kotimaahani, rakkaaseen Puo-
laan. Sydämeni sykki valtavasti iloa-
sta. En tahtonut enää voida odottaa
ajurin tuloa, joka veisi minut ja mat-
katavarani laivastaan.

Mieleeni muistui niin elävästi lap-
suuteni koti. Kun saavun kotiin, on
kesä kauneimmillaan. Ihmiset istu-
selevat portailta puhellen ja toiset
laulaen. Lapset leikkivät pihamailla
ja heidän iloiset huutonsa täyttävät
hiljaisen kesäillan rakkaitten ilon tun-
teella. Kaikkialla vallitsee rauha,
kaikkialla on jotakin aivan käsittämät-
tömän tyyntä.

Juna kiittää nopeasti kotikylääni
kohden. Suljen silmäni ja ajattelen
kotiani, isääni, äitiäni ja rampaa sis-
koani. Näen pienen talon mäen rin-
teellä joen rannalla ulompana kau-
pungin laidalla. Äitini seisoo joen
ylä vievällä pienellä sillalla pyyhkien
silmiään ja nuorin veljeni, jota en ole
edes nähnyt, seisoo ujon tullen siinä
vieressä rohkenematta katsoa kau-
kaiselta maalta saapunutta sisko-
aan silmiin. Isäni istuu huoneessa akku-
nan ääressä ja odottaa tyttärensä, jo-
ta hän ei ole nähnyt niin moneen
vuoteen. Naapurit kurkistelevat o-
vista ja akkunoista outoa vierasta, jo-
ka on saapunut kylään. Minä olen
saapunut jälleen lapsuuteni kotiin,
tänne, jossa olen elämäni iloisimmat
hetket viettänyt. En tullut kotiin
väsyneenä lepäämään elämän myr-
skyistä.

Rampa sisareni on pukeutunut mi-
nun tului kunniaksi uuteen lenin-
kiinsä ja kyyneleisin silmin hän kat-
soo minua ja puristaa hellästi käde-
tani. Isän ja äidin ääni on niin
hella ja tuttu, vaan heidän kasvonsa
ovat minusta muuttuneet. Harmaan-
tunut on isä kulta ja suuret vaot ja
rypyt risteilevät hänen hyväntahto-
isilla kasvoillaan ja leveällä otsallaan;
ne ovat merkkejä siitä ankarasta ole-
massaolon taistelusta ja raskaasta
raadannasta mikä on köyhän talon-
pojan osa. Äitini on käynyt kuma-
raksi ja kuitunut ja hänen kasvoil-
laan on raskaiden huolten ja kyyne-
lten jälkiä. Kyyneleet tulevat silmi-
ni katsellessani heitä, vanhempiani.
Tunnen kuinka äitini rinta värähte-
lee kun hän pusertaa minua rinta-
nsa vasten ja isäni kädet vapisevat
kun hän toivottaa minut tervetul-
leeksi. Olen jälleen rakkaimpieni
luona.

Havahduin mietteistäni ja huoma-
sin, että olinkin vielä junassa. Sil-
mäilin ulos junan akkunasta ja näin
palaneiden kylien raunioita. "Sel-
laisia ovat sodan jäljet", sanoi lähel-
läni istuva maalaissynti, joka näki mi-
nun kauhistuneen katseeni. — Ei,
ei, minun kotini ei ole joutunut tuol-
laisen kohtalon alaiseksi huudahdin.
"Kukapa tietää", sanoi naapurini ver-
kalleen — "harvat ovat pelastu-
neet." Tuska kouristi rintani äs-
keisen mielikuvani jälkeen, jolloin
niin elävästi tunsin olevani omaisten
luona.

— — — Vaivun jälleen miettei-
siini. — On ilta. Vanhaan tapaan
sa ottaa isäni esiin tammipelilaudan
ja pyytää minua pelaamaan kons-
sansa, vaan toiset estävät minua tah-

toen kuulla siitä suuresta maasta,
missä olen niin monta vuotta ollut.
Äiti ja sisareni tahtovat, että kerron
kaikista elämäni vaiheista siitä asti
kun kotoa lähdin.

"Oh, alkää vaatiko minua kerto-
maan niistä ajoista siellä suuressa,
vieraassa maassa. Alkää pyytäkö
minua muistelemaan niitä pitkiä,
synkkiä iltoja, jolloin yksinäisenä ja
turvattomana itkin ja kaipasin teitä
ja kotiani. Alkää pyytäkö minua
kertomaan sen suuren kaupungin
melskeistä ja siitä raadannasta sen
myllyissä ja verstaissa, joissa olen
elämäni parhaat vuodet raatanut nä-
kemättä kirkasta kesäistä luontoa ja
sinitaivasta. Minä en tahdo muistaa
eiä kaikkea. Minä tahdon levätä ja
virkiä, tahdon olla jälleen se sa-
ma tyttö, joka olin silloin kun läh-
din tuonne vieraaseen maahan. Mi-
nä tahdon iloita, sillä olenhan jälleen
rakkaitteni luona!

Vihdoinkin kuulin huudettavan koti-
kyläni aseman nimeä ja juna hiljensi
vauhtia. Sydämeni tykytti vallan
kiihkeästi ja käteni vapisevat. Oli
varhainen aamu eikä asemalla ollut
ketään vastasta. Kapea kärrytin, jo-
ka vei kylään, oli aivan tyhjä. Tien
molemmiin puolin kasvavista puista
oli jäljellä vain hiiltyneitä kantoja.
En nähnyt muuta kuin hiiltyneitä
raunioita — kotikyläni kohtalo on
sisä sama kuin niin monien muiden-
kin.

Ei näkynyt iloisia lypsäjiä ja pal-
menia ajelevan karjaa metsää kohden
kuten ennen. Ei näkynyt iloisia nu-
rukaisia juokselevan kilpaa maan-
tiellä. Poissa olivat talot pikku puu-
stoinen ja kukkasineen — jäljellä oli
vain raunioita. Minulla ei ollut ko-
tia eikä omaisia. Kävelin mäen rin-
teelle joen rannalle, missä kotini en-
nen oli, vaan en nähnyt siitä muuta
kuin osan palamatta jääneitä portai-
ta. Kuljin pitkin kylää, vaan en
nähnyt mitään palamatta jäänyttä.
Siinä paikassa missä kylämme syna-
goga ennen sijaitti, oli myöskin vain
palaneita raunioita. Ulompana oli
tuulen kuljettamia kellastuneita kir-
jan lehtiä. Minä huomasin, että pa-
lamatta jääneiden puiden lehdet oli-
vat mustuneet ja käpristyneet. En
käsittänyt, kuinka minun kotikyläni
oli nyt enää joutunut tällaisen koh-
talon alaiseksi, sillä olihan sota jo
aikoja sitten päättynyt. Istuin suu-
relle kiville ja mietin. Aurinko nousi
si kirkkaana ja kultasi säteillään syn-
kän seudun ja linnut virittivät iloiseen
liverryksensä. Minä huusin kaikkien
omaisteni nimiä kunnes ääneni oli
kähä, vaan vastausta ei kuulunut.
Minä heittäydin palaneelle nurmelle
ja itkin.

Yhtäkkiä havahduin, kuulin oudon,
villin äänen. Oliko se ihmisiäni?
Taaskin uudistui se kumma kimeä,
villi naurunsekainen kiljunta ja syn-
agokan kellarin raunioista nosti pää-
tänsä ihminen. — Kuka! Minun
isäni! Oh, taivas! Mikä oli hänet
tuollaiseksi saattanut, voisiko hän
edes kertoa? Koitin lähestyä häntä
ja puhella hänelle, mutta hänen sil-
missään paloi mielipuolen villi ilme
eikä hän ymmärtänyt minun kysy-
mystäni.

Hänen korvansa tuntui erottaneen
kaukaa tulevan villin ihmisjoukon as-
keleet ja hän piiloutui jälleen ko-
loonsa kivien sekaan. Minäkin ero-
tin väkijoukon huudot ja astunnan.
Se ei ollut sotajoukon tahdikasta as-
tuntaa; se oli joidenkin villien hur-
jistuneiden ihmisolentojen liikuntaa.
He kuuluivat tulevan kylän läpi vie-
vää maantietä. Nyt ehkä saisin tie-
tää ketä he ovat, ehkäpä saisin tie-
tää omaisteni ja kotikyläni kohtalo-
sakin jotakin. Vaan kun he tulivat
lähemmäksi ja kun kuulin heidän
keskusteluansa, en uskaltanut jäädä

heidän nähtäväkseen. Piilouduin niin-
kuin parhaiten taisin ja väkijoukko
marssi ohi. Joku heistä kuului sa-
novan: "Onkohan niitä kirottuja juu-
talaisia jäänyt yhtään eloon, pitäisi
ka kateoal!" Toinen ääni kuului vakuut-
tavan, että kyllä ne ovat kaikki siel-
lä missä ne olisivat saaneet jo kau-
an sitten olla. Nyt ymmärsin. Olin
kuullut jolloinkin hirveistä juutalais-
vainoista. Se oli siis rotuni tähden
kun isäni ja omaiseni surmattiin. Se
oli siis rotuni tähden kun koko mi-
nun kotikyläni oli raunioina. Miele-
säni näin kuinka he räkkäsivät avu-
tonta, rampaa sisartani ja työn köy-
ristämää äitiäni. Näin kuinka nuori
veljeni koetti suojella heitä ja kuin-
ka he heittivät hänet palaviin rau-
nioihin. Näin kuinka isäni piinat-
tiin ja kuinka hän vihdoinkin pääsi
heiltä karkuun ja pääsi piiloutumaan
synagokan savuaviin raunioihin. Ja
hän — nyt villi mielipuoli — oli ai-
noa jäljellä jäänyt elävä oiento rau-
hallisesta kylästä. Siinä kotini tan-
huilla, missä ennen vallitsi ilo ja so-
puseinto, missä kirkas oli tuntema-
tonta, minä kiroin kuin tekee aino-

astaan se, keneltä on riistetty kaikki
toivo, usko ja luottamus ja joka on
voimaton ja avuton. Minä kiroin
kaikkia niitä valtoja mailmassa, jot-
ka hekumoivat vallassa ja taika-
uskossa ja sortavat heikkoja ja avut-
tomia. — Mailma on villi erämaa,
missä minulla, kulkijalla, ei ollut ko-
tia eikä omaisia.

— On totta, "että kansan si-
veellisen arvon voi määrätä ta-
vasta, jolla se viettää lomahet-
kensä" (Maeterlinck). Mutta
samoin on laita puolueittenkin.
Niinkauan kuin työläiset eivät
ole liian ylpeitä toistamaan —
ja vielä alhaisemmalla tavalla —
herrashuokan kurjia paheita ja
rumia huvituksia; niinkauan kun
he eivät ole liian ylpeitä käyttä-
mään aseinaan raakaa pilkkua
ja valheellisia syytöksiä; niin-
kaukana kun he eivät ole liian
ylpeitä ottamaan palkkaa huo-
nosti tehdystä työstä — niinkau-
an ei yhteiskuntakauneus edes
häämötä näköpiirissä.

Ellen Key.

Joka emännällä tulisi olla KEITTOKIRJA

Kuten tiedämme, sosialististen kustannusyhdistöjemme kustannuksella ei ole
ilmehtynyt yhtään keittokirjaa, lukuunottamatta pientä Työmieskustannus-
seuran keittokirjaa. Ainoa tällainen oloihin ja suomalaisia varten sovellettu keitto-
kirja on ollut Minna Wallin toimittama ja kustuttama. Sitä on myyty tuhansia kap-
paleita oman kustannusyhdistöimmekin välityksellä ja kaikkiaan on sitä myyty huo-
nattavasti osaa meikkäläisille. Tämä M. Wallin keittokirja ei liioin ole ollut niin käy-
tännöllinen kuin olisi ollut suotavaa, mutta paremman puutteessa on sitä myyty ja
käytetty. Raivaajan taholta ryhdyttiin puuhaan saada itse kustannettu kunnollinen
keittokirja. Samoihin aikoihin oli samanlainen puuha tekeillä New Yorkin suoma-
laisten Naisten Osuuskodilla. Asiasta neuvoteltua päätettiin yhdistää nämä kaksi
yhtäistä. Naisten osuuskoti myi käsikirjotuksensa Raivaajalle, joka sen nyt on kus-
tantanut kirjaksi.

Keittokirjan alkulauseessa Naisten Osuuskoti lausuu minua muassa seuraavaa:
"Tilimmän aikaa on ajan vaatiman, käytännöllisen, suomalaisen keittokirjan
piste ollut havaittavissa.

"New Yorkin Suomalaisen Naisten Osuuskoti katsoi velvollisuudekseen ryhtyä
toimiin tämän epäkohdan poistamiseksi, ja toivoo Osuuskoti nyt, kun sen työn tu-
loksena tämä kirja ilmestyy, että se tulisi suomalaisten työläisoverittarien — uksi,
oppaaksi ja hyväksi toveriksi.

"Kirja on avustaneet lukuisat tottuneet keittäjät, jotka antamallaan ohjeilla
ovat kokeilleet useita vuosia. Ohjeet on koetettu saada mahdollisimman useita ja
omintakeisia. Myös on silmällä pidetty, että tämä kirja olisi hyödyksi tarjoil-
joille, jotka tähden on liitetty suuri määrä mahdollisimman hyviä salaattiohjeita."

New Yorkin Naisten Osuuskodin nimi kirjan tekijänä, laajana, hienosti tarpeiksi
vakuuttaneen jokaiselle, että tämä kirja on tarkotustaan vastaava. Siellähän ovat
ne kokeneimmat keittäjämme löydettävissä ja Amerikan rikkaimpien perheiden ruuan-
valmistajat. Heillä kokemuksen perusteella on tuntemus näistä asioista. Kirjassa
tehtäviä lausuntoja perusteella onkin paljon aivan yksittäisiä miljeoneerin ostamia val-
mistusohjeita, joita ei ole missään keittokirjassa kustannettu, mutta jotka luonnolli-
sasti ovat joutuneet keittäjien tietoon, jotka taas kokemuksen perusteella varten,
ohjeita antaneet Naisten Osuuskodin käytettäväksi tätä kirjan kustannamista varten.

Mitä käytännölliseen puoleen tulee, niin sinäkin on otettu suuri askel eteenpäin.
Selostukset ruuanvalmistamisesta on annettu yksinomaan suomenkielellä. Jokainen
englanninkielistä taitamatonta saa käsityksen miten ruoka on valmistettava. Minna
Wallin keittokirjassa on ohjeet englanninkieliset ja senkin tähden epäkäytännölliset
suomalaisille. Aineet on mainittu aina kunnollakin kielellä, joten niissä ei voi tul-
la sekamunasta. Kun tavarat kaikki tunnetaan tällä englanninkielisellä nimityksellä,
niin on tässä suhteessa välttämätöntä tuntea tilatessa ja käyttäessä nämä oikeat ni-
mitykset. Tästä huolimatta ova aineiden nimet anietut myöskin suomenkielellä.

Tällä keittokirjalla on oikeastaan kaksi tarkotusta. Ensimmäinen se on ammatti-
kirja keittäjiä ja palvelustyttöjä varten. Ei kaikilla suomalaisilla palvelustytöillä ole
ollut tilaisuutta käydä keittokouluun ja siten saada perusteellista opetusta tällä alalla
ja tällä he kumminkin joutuvat työnsä tekemään ruokaa valmistamaan. Kirjamme on heille
olevat suurena apuna, ja oikeastaan välineenä, jonka avulla ammaastaan he voivat täs-
salle avain välttämättöm. Ei milloinkaan olla luan oppineita. Siis monella keittä-
jällä on vielä oppimisen varaa ja sitä voivat saada tästä kirjasta. Kuten sanottu, on
tässä parhaimpien keittäjien monivuotiset kokemukset yhdistettyinä. Onhan kirjam-
me saanut alkunsa juuri näiden keittäjien itsensä tuntemasta tarpeesta ja halusta an-
taa kokemuksensa toistenkin työläisoverien auttamiseksi. Tässä heidän kokemu-
ksensa ovat toinen toistansa auttamassa.

Kirjamme ei kumminkaan ole yksinomaan valmistettu ammattilaisia varten. On-
han luonnollista, että näin täydellisessä kirjassa on paljon yksinkertaisempiakin oh-
jeita, sellaisia, jotka ovat omiaan tavallisille nuorille työläisperheen emännille sa-
moin kuin vanhemmillekin. Työläisperheissään on pyrittävä ylempään taksakiin suh-
teessa. Ompi ei ojan kaala. Paljon puutteellisuksia on olemassa monessa perheis-
sä, miten osataan järjestää asiat niin, että saadaan vähistä aineista mahdollisimman
maukasta ruokaa ja että ei mene ruokatarpeita pilalle, vaan että kaikki voidaan
edullisesti käyttää. Tässä kirjassa annetaan paljon ohjeita näistäkin kysymyksistä.
Kirja voi maksaa hintansa kovin lyhyessä ajassa. Lyhyesti sanottuna voimme sanoa,
että tämä keittokirja on välttämätön kappale kaikissa perheissä ja kaikille palvelus-
työillä.

Kirjan koko on 320 sivut ja hinta vaan sama kuin on ollut sillä tunnetulla Mi-
na Wallin kirjallakun, nimittäin \$1.50, huolimatta siitä, että tämän kirjan hinnat olisi
oikeastaan pitänyt olla enemmän kustannuksiin verrattuna, sillä sen valmistamiseen
on pantu niin suuria huomioita. Samoin kaikki kustannukset tänä päivänä ovat kor-
keimmat. Emme kuitenkaan tahdo antaa tilaisuutta kenellekään sitä aiheutettakaan
huomautusta tehdä, että kirja olisi hinnalla pilattu. Toivomme että hinnan halpuus
edellyttää ensimäisen painoksen pikaista loppuunmyyntiä.

Asiamiespalkkio tavallinen.

TOVERI

Box 99

Astoria, Ore.

Toveri Box 99, Astoria, Ore

Olkaa hyvä ja lähettäkää allekirjottaneelle heti ensi postissa kpl.
KEITTOKIRJAA.

Maksuksi mukaan liitän dollaria senttiä.

Nimi

Osote